

Tussen Velt & Bergh

200 Jaar verbonden

Tussen Velt & Bergh

200 Jaar verbonden

Gaëtan Algoet

Colophon

Title: *HTussen Velt & Bergh – 200 jaar verbonden*

Compilation, Translation and Editing: Gaëtan Algoet

Historical Reconstruction: based on primary and secondary sources

Illustrations and Visual Material: see Image Credits

Design and Layout: Gaëtan Algoet

Language: Dutch

First Edition: 2025

Revision: 1.2

Website: <https://www.GaetanAlgoet.eu>

Contact / Errata: GaetanAlgoet@hotmail.com

Follow the Author: [@GaetanAlgoet](#) (Twitter / X)

Legal Notice

This work is based on historical primary sources, supplemented with established modern historiography. All texts have been translated, compiled, and contextualised by the author. While every effort has been made to ensure historical accuracy, the original sources inevitably reflect the perspectives,

prejudices, and worldviews of their time. The author accepts no liability for interpretations detached from this historical context.

This publication carries no political, ideological, or moral agenda, nor does it seek to glorify or excuse historical events. Its purpose is documentation, interpretation, and the accessible presentation of early modern sources.

Author's Responsibility

The author bears full responsibility for the selection, translation, interpretation, and editorial composition of the texts. Any errors, inaccuracies, or misinterpretations are solely attributable to the author.

Image Credits

The images included in this work are derived from historical prints, engravings, maps, and contemporary digital reconstructions. They serve to illustrate historical context and narrative and should not be regarded as literal eyewitness representations.

Historical images often reflect European viewpoints of their era and may contain symbolic, ideological, or propagandistic elements. Digital enhancements have been applied solely to improve clarity, readability, and visual coherence, without claiming absolute historical precision.

Source Acknowledgements

The primary sources used in this work were written by European contemporaries and therefore predominantly represent colonial perspectives. Indigenous voices are only indirectly preserved. Where possible, critical commentary has been added through footnotes and annotations.

Copyright

© 2026 Gaëtan Algoet

All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means without prior written permission from the author, except as permitted by law.

Content Advisory

This edition contains unaltered passages from early modern sources that include explicit violence, racial terminology, and other disturbing content. These texts are reproduced faithfully for the sake of historical integrity. Reader discretion is advised.

Errata and Feedback

Thank you for reading. If you discover a typographical error, incorrect name, or any other inaccuracy, please include:

1. The page number or chapter
2. The exact quotation
3. A brief description of the issue
4. Your contact details

Send your message to GaetanAlgoet@hotmail.com. Corrections will be incorporated into future revisions. Your information will be used solely to verify the report.

Auteursbio & Bibliografie

Gaëtan Algoet is een Belgisch onderzoeker, schrijver en uitgever gespecialiseerd in microgeschiedenis, maritieme reconstructie en de herontdekking van vergeten werelden. Hij publiceerde zijn eerste boeken in 2009 en 2010 en nam zijn historische werk vanaf 2025 opnieuw op, waarbij hij eerdere manuscripten verfijnde en uitbouwde tot een internationale reeks. Zijn onderzoek kreeg regionale aandacht via een interview op ROBtv, dat later werd opgenomen in hun jaaroverzicht van 2025.

Als oprichter van **Algoet Publishing** streeft hij naar historisch verantwoorde uitgaven die zowel inhoudelijk als esthetisch een hoge standaard bereiken. Zijn werk verschijnt in het Nederlands, Duits en Engels en onderscheidt zich door nauwgezette bronstudie, respect voor context en een heldere, toegankelijke vertelstijl.

Gepubliceerde werken

Caribische geschiedenis & maritiem erfgoed

- *Verborgen en verloren schatten in de Dominicaanse Republiek* (2009)
- *Historische scheepswrakken rond Hispaniola* (2010)

Arthuriëse studies

- *Avalon onthuld – Het verloren koninkrijk* (2025)
- *Avalon enthuld* (DE)
- *Avalon revealed* (EN)

Historische fictie & geopolitieke intriges

- *Het geheim van de Broederschap – Nazigoud, onderzeeërs en verraad* (2025)
- *The Brotherhood's Secret* (EN)
- *Das Bruderschafts-Geheimnis* (DE)

Regionale geschiedenis

- *Tussen Velt & Bergh – 200 jaar verbonden* (2025)

Ontdekkingsreizen & koloniale bronnen

- *Amerika onthuld – De eerste reisverslagen 1492–1499* (2026)

Piraterij & vroegmoderne zeevaart

- *Het piratenleven onthuld – 17de eeuw* (2026)
- *The Pirate Life Revealed* (EN)
- *Het piratenleven onthuld – 18de eeuw* (2026)
- *Het piratenleven onthuld – 19de eeuw* (2026, in voorbereiding)

Overige historische studies

- *A Hundred Giants – New Discoveries* (2018, EN)

Uitgeverij

Alle titels verschijnen bij **Algoet Publishing**, in zowel zwart/wit-edities als luxe kleurenitgaven binnen de *Diamond Collection*.

*Elk dorp leeft in de verhalen van zijn mensen – en ieder mens
draagt een stukje van het dorp in zich mee.*

Samenvatting

Tussen Velt en Begch – 200 jaar verbonden vertelt het verhaal van Veltem-Beisem, een dorp dat zijn wortels diep in het landschap en de geschiedenis heeft verankerd. Vanaf de eerste sporen van jagers en boeren langs de Molenbeek, via Romeinse heirbanen en middeleeuwse cijnshoeves, tot de fusie van Veltem en Beisem in 1826 en hun plaats binnen Herent vandaag, ontvouwt zich een kroniek van verbondenheid.

Het boek brengt niet enkel feiten, maar ook verhalen: kronieken van kerken en molens, demografische evoluties, veldnamen en kaarten, volksverhalen en sociale tradities. Het toont hoe abdijen, heerlijkheden, burgemeesters en dorpsgemeenschappen het leven vormden, hoe rampen zoals de zondvloed van 1906 en de Spaanse griep hun sporen nalieten, en hoe verenigingsleven, cafés en nachtleven het dorp kleur gaven.

Veltem-Beisem verschijnt hier als meer dan een geografische plek: het is een geheugen, opgebouwd uit stemmen, namen en herinneringen. Van de Bovenberg tot de steenweg, van de Romeinse villa tot de zendmast, van cijnsoeren tot hedendaagse inwoners – telkens weer blijkt hoe het dorp zich vernieuwt zonder zijn verleden te verliezen.

Oorspronkelijk bedoeld als een intern informatieverslag, groeide dit werk door de vragen van lezers uit tot dit boek. Het wil bewaren wat dreigt te vervagen, bruggen slaan tussen verleden en heden en de gemeenschapsbanden zichtbaar maken. Om de geschiedenis beter te visualiseren zijn illustraties toegevoegd die zijn gebaseerd op historische gegevens en bronnen.

Voorwoord

In 1966 kwamen mijn ouders in Veltem-Beisem wonen. Ik was toen twee jaar oud en had nog geen idee dat dit dorp mijn hele jeugd zou kleuren. Eerst woonden we op de Bertemse baan, later in de Radioweg, vlak bij de zendmast die als een herkenningspunt boven het dorp uittorent. Daar groeide ik op, tussen de velden, de bossen en de kinderen en mensen die mijn jeugd vormgaven.

Zij brachten me groot met liefde, geduld en een stille kracht die me gevormd heeft tot wie ik vandaag ben. Mijn moeder is fier dat ik boeken schrijf, en die fierheid raakt me meer dan woorden kunnen zeggen.

Mijn herinneringen aan Veltem-Beisem zijn niet alleen persoonlijk, maar ook verweven met de geschiedenis van het dorp zelf. Het is die dubbele blik – de blik van de inwoner én van de onderzoeker – die dit boek heeft gevoed. Het boek brengt feiten én verhalen samen, en wil bewaren wat dreigt te vervagen. Van oude kronieken tot cafés langs de steenweg, van verenigingsleven tot jeugdherinneringen: dit boek wil tonen hoe een dorp leeft, verandert en toch herkenbaar blijft.

Met dit boek wil ik niet alleen mijn eigen herinneringen delen, maar vooral ook de geschiedenis van Veltem-Beisem laten spreken. Laten we daarom beginnen bij het begin...

Indien in dit werk, ondanks alle zorg en nazicht, enige fouten mochten zijn blijven staan, wordt de welwillende lezer verzocht deze te kennen te geven via de website www.GaetanAlgoet.eu, hetzij met schrijfveer en inktpot, hetzij met de middelen die onze tijd voorhanden geeft, opdat zij in een volgende uitgave mogen worden hersteld.

Gaëtan Algoet

Inhoud

Samenvatting.....	11
Voorwoord	13
Inhoud.....	15
DEEL 1 – Tussen Velt en Berch: 200 jaar verbonden.....	21
Voor het dorp een naam kreeg — de oudste sporen van Veltem-Beisem	23
1 ^e eeuw: De aanleg van de Romeinse heirbaan	27
DEEL 2 - Kerkelijke structuren, conflicten en verplaatsing (14 ^e - 20 ^e eeuw)....	33
DEEL 3 - De eerste hoeves en heerlijkheden (12 ^e – 14 ^e eeuw)	35
De Sint-Pieterskapel.....	45
Pastoors, notabele figuren en maatschappelijke initiatieven	50
Administratieve lijnen, petitie en juridische procedures.....	51
Slotbeschouwing: verplaatsing, geheugen en continuïteit.....	53
DEEL 4 - Demografie van Veltem en Beisem.....	57
1. Bevolking vóór 1826 – twee afzonderlijke dorpen.....	57
Beisem	57
Veltem.....	58
2. Demografie na 1826 – de fusiegemeente Veltem-Beisem.....	59
3. Factoren die de bevolkingsgroei bepaalden.....	60
4. Demografie vandaag.....	61
Slotbeschouwing.....	62
DEEL 5 - Veltem en Beisem op de kaart — van figuratieve kaart tot Ferrariskaart (1596–1795)	63
De figuratieve kaart van Pierre de Bersacques (1596–1601).....	64

De kaarten van Villaret en Ferraris (1650–1795).....	67
Veldnamen en structuren	68
Villaretkaart en Ferrariskaart in context	69
DEEL 6 - Molens en maalverhalen	71
De Heersemmolen – economische motor en stille getuige.....	71
De molen van Beisem	75
De Korenmolen van Veltem: Kroniek van wind, steen en herinnering.....	78
DEEL 7 - Van heerlijkheid naar burgerlijke stand — Franse hervormingen in Veltem-Beisem (1795–1815).....	81
Politiek en burgemeesters van Veltem-Beisem (1826–1976)	83
Van twee dorpen naar één gemeente – de fusiegeschiedenis van Veltem-Beisem.....	85
DEEL 8 - Van meiers tot burgemeesters – bestuur in Veltem en Beisem.....	90
Het bestuur vóór 1826 – meiers en schepenen.....	90
Bekende meiers en families.....	90
Burgemeesters van Veltem-Beisem (1826–1976).....	91
Overzicht van de burgemeesters.....	91
Slotbeschouwing.....	92
DEEL 9 - De brouwcultuur van Veltem-Beisem	93
DEEL 10 - Spoorweg en station: verbinding in beweging.....	117
DEEL 11 - De zondvloed van 1906.....	123
1. De dag dat het water kwam	123
2. Veltem-Beisem onder water.....	124
3. Van 1906 naar vandaag	129
DEEL 12 - Het Militair Kerkhof van Veltem-Beisem.....	131

DEEL 13 - De Spaanse griep (1918-1920)	137
1. Een pandemie na de oorlog	137
2. Veltem-Beisem in de greep van de ziekte	138
3. Een apocalyptische ervaring	140
4. Van toen naar nu	141
Slot en overgang	141
DEEL 14 - Het sociale leven in Veltem-Beisem.....	143
Kerkelijke feesten en liturgie	144
Tussen stilte en herwonnen klank.....	149
Van Riva tot Scalini – Het nachtleven aan de steenweg	153
De iconen van de steenweg	155
Het rozenhof – van hoeve tot discobar	156
Van “hoerenkootjes” naar hippe bars	158
DEEL 15 – 1929 tot vandaag: De zendinstallatie op de Bovenberg	161
DEEL 16 - Melkerfgoed in Veltem-Beisem	165
Vitalac.....	165
Laiterie Soetemans.....	170
Stoommelkerij St-Laurent	173
DEEL 17 - Volksverhalen en orale traditie	175
De verdwenen windmolen – en het moordverhaal dat het dorp beroerde .	175
De moord in het kasteeltje van Beisem	180
Methodologische noot:.....	182
DEEL 18 - Het Wapenschild van Veltem-Beisem	183
Het wapen van de familie Boot de Velthem	186
DEEL 19 - Lodewijk van Veltem en de Echo van Avalon	189

DEEL 20 - De woonkernen.....	193
Bovenberg de eerste kiem van Veltem-Beisem	195
Beisem – een dorp langs de steenweg	197
Veltem – dorp in het veld	198
DEEL 21 - Veltem-Beisem vandaag: tussen verleden en toekomst	201
Een dorp met geheugen	201
De erfenis van 200 jaar verbondenheid.....	201
Herinneren en vernieuwen	202
Naar 2026 en verder	202
Jubileumjaar 2026 – 200 jaar verbondenheid	203
Een kritische noot bij “200 jaar verbondenheid”	205
Slotbeschouwing – Veltem-Beisem vandaag: tussen verleden en toekomst.....	206
Epiloog – Mijn eigen weg in Veltem-Beisem.....	209
Geschreven voor de volgende generatie	213
Auteursbio en werken.....	227
Verborg en verloren schatten in de Dominicaanse Republiek	229
Historische scheepswrakken rond Hispaniola	231
Avalon onthuld	233
Het geheim van de broederschap	235
Tussen Velt & Bergh.....	237
Amerika onthuld.....	239
Het piratenleven onthuld 17 ^{de} eeuw	241
Het piratenleven onthuld 18 ^{de} eeuw	243
Het piratenleven onthuld 19 ^{de} eeuw	245
A hundred Giants:.....	247

Bronnen en literatuur	249
Primaire bronnen.....	249
Secundaire literatuur.....	249
Digitale bronnen.....	250

DEEL 1 – Tussen Velt en Berch: 200 jaar verbonden

In 1826 werden Veltem en Beisem samengebracht tot één gemeente. Daarmee begon tweehonderd jaar gedeelde geschiedenis.

In 2026 viert Veltem-Beisem dit tweehonderdjarig bestaan als gefuseerde gemeenschap. Wat ooit twee afzonderlijke dorpen waren, elk met hun eigen veldnamen, kerken, hoeven en tradities, werd in 1826 onder Nederlands bestuur samengebracht tot één geheel. Die fusie was geen eindpunt, maar een begin: van gedeeld bestuur, gezamenlijke feesten en een gedeeld geheugen. Toch was de verbondenheid niet vanzelfsprekend. Veltem hoorde historisch bij de meierij van Herent en viel onder het bisdom Luik, terwijl Beisem een afzonderlijke heerlijkheid was, verbonden met Buken en Assent, en onder het bisdom Kamerijk ressorteerde. Eeuwenlang hadden beide dorpen hun eigen schepbank, parochie en gebruiken. Het samengaan werd daarom door velen ervaren als een opgelegde constructie.

Dit boek is geschreven als eerbetoon aan die tweehonderd jaar verbondenheid. Niet als droge opsomming van feiten, maar als een verhalende reis door de lagen van het landschap, de stemmen van het verleden en de structuren die het dorp vormden.

De fusie van 1826 werd niet door iedereen aanvaard. Er volgde zelfs een poging om de samenvoeging terug te draaien, maar die bleef zonder gevolg. Uiteindelijk bleef Veltem-Beisem één bestuurseenheid.

Van de kling in de Molenbeek tot de klok van het station, van de cijnshoeves tot de burgerlijke stand, van veldnamen tot spoorlijnen: elk hoofdstuk is een venster op een tijdperk. Veltem-Beisem is geen verzameling huizen, maar een geheugen. De bodem sprak, de kaarten fluisterden en de namen bleven klinken:

Servranckx, Van Dessel, De Clerck, Van den Eede, en anderen. Burgemeesters, boeren, onderwijzers en soldaten: mensen die het dorp droegen, vormden en doorgaven.

Hoewel Veltem en Beisem sinds de fusie van 1977 officieel deel uitmaken van de gemeente Herent, bleven ze in het dorpsleven en het collectieve geheugen herkenbaar als afzonderlijke entiteiten. De veldnamen, parochies, verenigingen en dialectverschillen leefden voort, en ook in het spraakgebruik sprak men nog steeds van “Veltem” en “Beisem” als aparte dorpen. Zelfs de postcode 3008, die beide omvatte, droeg bij aan die gedeelde maar onderscheiden identiteit. Sinds 1969 kende België het systeem van postcodes, ingevoerd om de sortering van brieven en pakketten efficiënter te maken. Veltem-Beisem kreeg toen officieel het nummer 3008. Na de fusie met Herent werd dit 3020 HERENT. Het oude nummer verdween, maar bleef in het geheugen hangen.

Dit boek is geschreven voor de feesten van 2026, maar kijkt verder dan één jaar. Het wil bewaren wat dreigt te vervagen, verbinden wat ooit gescheiden was en vieren wat ons tot gemeenschap maakt. Tussen veld en berg, tussen verleden en toekomst, bleef Veltem-Beisem verbonden.

Voor het dorp een naam kreeg — de oudste sporen van Veltem-Beisem

Rond 2500 v.Chr. lieten jagers en boeren langs de Molenbeek hun werktuigen achter, onbewust de eerste sporen van bewoning.

Lang voor de eerste kerk op de Bovenberg werd getekend, lang voor de cijnsboeken van de abdijen hun eerste regels schreven, was deze streek al bewoond. Niet door dorpsgemeenschappen, maar door mensen die geen sporen wilden nalaten – en dat toch deden.

Het reliëf van Veltem-Beisem is geen toeval, maar het resultaat van duizenden jaren geologische processen. De Bovenberg, het hoogste punt van het dorp, ontstond tijdens het Laat-Pleistoceen – een periode van intense afzetting en erosie. Wind en water sletten de ondergrond uit, terwijl rivieren zoals de Molenbeek sedimenten afzetten in de valleien. De Bovenberg bleef als een zandrug achter, gevormd door dekzanden en leemlagen, en kreeg zijn naam pas veel later, toen mensen het hoogteverschil begonnen te benoemen. Het hoogste punt ligt op 77 m boven zeeniveau, en bevindt zich op de zandrug van de Bovenberg, enkele tientallen meters voorbij het einde van de Radioweg in de richting van de zendmast – een locatie die het landschap domineert en als topografisch referentiepunt geldt.

In 1983, bij grondwerken langs de Molenbeek tussen Ter Meeren en de Broekstraat, kwamen enkele vuurstenen werktuigen aan het licht: een kling, een schrabber en een kernfragment. Ze lagen verspreid in de bodem, zonder duidelijke structuur, maar hun vorm en slijtage verraadden hun oorsprong: het Laat-Neolithicum, rond 2500 v.Chr. Het was geen nederzetting, eerder een tijdelijke kampplaats. Mensen trokken door het landschap, maakten vuur, scherpten hun werktuigen, en trokken verder. De bodem had hun aanwezigheid onthouden, in stilte.

De vondsten van 1983 zijn slechts fragmenten – maar ze spreken. Ze liggen verspreid, zonder structuur, en toch vormen ze een patroon: mensen kwamen hier, keer op keer. De Molenbeek was niet enkel een waterloop, maar een levenslijn. En wie weet wat nog onder de verhoogde bedding van de Heersemmolen ligt, waar het water sinds de middeleeuwen kunstmatig werd gestuurd. De bodem zwijgt, maar de kaarten fluisteren.

De locatie van de vondsten ligt op een licht verhoogde oeverzone van de Molenbeek, met zandig leem als ondergrond – ideaal voor tijdelijke kampplaatsen en vroege landbouw. Hoewel er geen sporen van bewoning zijn gevonden, suggereert de verspreiding van de werktuigen herhaald gebruik van deze plek.

Volgens lokale overlevering zou er in de buurt van de Heersemmolen een Frankische nederzetting hebben gelegen, met houten structuren en grachten. Dit is nooit archeologisch bevestigd, maar de hypothese leeft voort. De molen zelf werd al in 1356 vermeld. Volgens erfgoedonderzoek werd haar bedding in de middeleeuwen verhoogd om een verval van ca. 3,75 m te creëren. – een ingreep die mogelijk oudere lagen heeft verstoord of bedekt. Het verdere verhaal van de Heersemmolen als economische motor komt uitgebreid aan bod in een later hoofdstuk.

Ruim anderhalve eeuw later, in 1997, werd bij rioleringswerken in de Varenbergstraat opnieuw een venster op het verleden geopend. Tussen de kleilagen kwamen fragmenten van terra sigillata tevoorschijn – fijn rood aardewerk, typisch voor de 1^e tot 2^e eeuw na Christus. Samen met een munt van keizer Hadrianus en een stuk dakpan (tegula) vormden ze een stille getuigenis van Romeinse aanwezigheid. Geen toeval, want op de Ferrariskaart van 1771 is op die plek een verhoogd terrein zichtbaar, met een boomgaard en een rechthoekige structuur. Mogelijk stond hier ooit een Romeinse villa of opslagplaats, later overbouwd door een hoeve. De scherven spraken, en de kaart bevestigde hun verhaal.

De middeleeuwen brachten niet alleen nieuwe bewoners, maar ook namen. Zoals reeds vermeld in een document uit 1117, bevond zich op de Bovenberg een hoeve die cijns verschuldigd was aan de abdij van Park. Deze vermelding bevestigt dat de Bovenberg het prille hart van Beisem vormde en dat hier de eerste nederzetting lag.

Veltem verschijnt iets later, in een document uit 1153, waarin de abdij van Affligem een perceel in “Veltem” overdraagt aan een lokale heer:

“... terra in Veltem, donata per abbatem Affligem ad dominum localem ...”

Oftewel: “... grond in Veltem, geschonken door de abt van Affligem aan een lokale heer ...”

De term terra betekent hier niet zomaar grond, maar een perceel met waarde – vaak landbouwgrond of strategisch gelegen. De schenking wijst op een feodale relatie, waarbij de lokale heer het land in leen kreeg, vaak in ruil voor militaire of bestuurlijke diensten.

De naam Veltem betekent letterlijk “woonplaats in het veld”, een open plek in het landschap waar mensen zich vestigden. Bergecem, in 1117 nog zo gespeld, verwijst naar de Bovenberg – een hoogte die niet alleen het reliëf bepaalde, maar ook het centrum van de eerste bewoning.